

Datum

2025-05-19

Adress

Rönnebladsgatan 1 B

Diarienummer

GRF-2025-5696

Yttrande

Till

Kommunstyrelsen

Remiss Utbildningsdepartementet - Förbättrat stöd i skolan
STK-2025-683

Grundskolenämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

I yttrandet återges grundskolenämndens ställningstagande gällande förslagen i delbetänkandet av utbildningsdepartementets remiss "Förbättrar stöd i skolan".

Yttrande

Nedan återfinns utredningens förslag med grundskolenämndens synpunkter.

6.1 Bestämmelserna om extra anpassningar ska avskaffas i samtliga skolformer

Grundskolenämnden ser positivt på förslaget att avskaffa extra anpassningar med bakgrund i de missuppfattningar som har uppstått mellan till exempel kompensatoriska stödinsatser för att motverka funktionsnedsättnings konsekvenser (oftast inom ramen för ledning och stimulans) och extra anpassningar, där de extra anpassningar syftar till att eleven inte ska riskera måluppfyllelse.

Grundskolenämnden instämmer i gränsdragningsproblematiken mellan extra anpassningar och särskilt stöd. Vidare instämmer grundskolenämnden också i att vissa extra anpassningar (specialpedagogiskt stöd till exempel), ligger utanför lärarens undervisningsuppdrag.

Grundskolenämnden ställer sig frågande till att det i utredningen tycks framställas som att skolan behöver ha gått via extra anpassningar för att kunna utreda behovet av särskilt stöd och att fortsättningen på lydelsen i bestämmelserna om utredning utelämnats. I praktiken går det redan idag att direkt anmäla om att utreda det särskilda stödet utan att ha prövat oändliga extra anpassningar (se kap.3 § 7). (148 i remissen)

6.2 Garantin för tidiga stödinsatser och nationella prov i årskurs 3 ska avskaffas.

Grundskolenämnden instämmer med utredningens förslag om att garantin för de tidiga stödinsatserna och nationella prov i årskurs 3 avskaffas. De obligatoriska bedömningsstödens användning är utmanande för skolorna att använda sig av. Inte minst gäller detta då det finns ett ganska krångligt regelverk och snarlika begrepp inom andra områden i skolan, som har lett till begreppsförvirring. När det gäller de nationella proven i årskurs 3 har grundskolenämnden tidigare (april 2025) ställt sig positiv till att dessa avskaffas i enlighet med förslagen i ”Ett likvärdigt betygssystem SOU 2025:18”.

6.3 Alla barn och elever ska kunna följa undervisningen

Formuleringen ”Utredningen anser att det i lärarens och förskollärarens uppdrag om att ge ledning och stimulans också ingår att utforma undervisningen så att barn och elever ges förutsättningar att följa den”, ställer sig grundskolenämnden sig frågande till. Redan idag är det lärarens uppdrag att utforma undervisningen så att undervisningen blir tillgänglig för alla elever.

Grundskolenämnden anser att det är bra att utredningen föreslår, likt ”Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19)”, att begreppet ”följa undervisningen” förs in i 3 kap. 2 § första stycket skollagen. Det blir mer tydligt än tidigare när utredningen framhåller att barn och elever ska kunna följa undervisningen och på så sätt tydliggörs att den ledning och stimulans som ges inom ramen för utbildningen ska utformas på ett sätt som förebygger behov av stöd i undervisningen och att målsättningen är att alla elever ska kunna delta i och följa undervisningen.

I utredningen står det att i undervisningen är det lärare som tar beslut om och genomför olika stöttande arbetsmetoder och att läraren kan behöva vägledning i det arbetet. Grundskolenämnden anser att det är bra att det i utredningen är ett stort fokus på att eleverna ska utveckla kunskaper i ämnen eller ämnesområden.

Grundskolenämnden instämmer i att vägledning av specialpedagoger och speciallärare är nödvändig, men ser att eventuellt behov av vägledning i det arbetet också kan behövas från de olika professionerna i elevhälsan och inte endast från specialpedagogen eller specialläraren.

Gällande elever som behöver stöd som inte är stödundervisning eller särskilt stöd, ser grundskolenämnden en risk med utredningens formulering om att specialpedagoger och speciallärare kan finnas med i undervisningen för att ge stöd till någon enskild elev. Detta kan leda till att specialpedagogers och speciallärares kompetens inte tas tillvara, utan att de mer används som en extra resurs i klassrummet med tanke på att det också står att lärares arbete främst ska läggas på undervisning och tid tillsammans med eleverna.

Grundskolenämnden ställer sig positiv till omformuleringen av lydelsen i kap. 3 § 2, där utredningens förslag lyfter fram innehållet av ämnet och inte bara har fokus på bedömning och betyg.

6.4 Standardiserade tester införs för att uppmärksamma elever med stödbehov.

Även om det i utredningen formuleras att de standardiserade testerna ska utformas så att de går snabbt att genomföra och följa upp, är det svårt att utläsa i vilken omfattning dokumentationen och hanteringen av testerna kommer att kräva beroende på vilken årskurs de ska genomföras i. Likaså tidsåtgången. Utredningen beskriver till exempel ”vid elevens första mottagande i skolan i årskurs 1 och 2 är det viktigt att läraren möter varje elev enskilt för att kunna avgöra hur långt eleven kommit i sin språk- och kunskapsutveckling”. Dessa tester bör därför kunna genomföras individuellt eller i mindre grupp tillsammans med läraren”. Utifrån utredningens förslag bedömer grundskolenämnden att de obligatoriska antalet testerna kommer att bli fler med utredningens förslag än vad som är aktuellt idag och att det är av vikt att hänsyn tas till det arbete som det kommer medföra för elever och personal.

Grundskolenämnden instämmer med utrednings förslag när det gäller att det vikten av att tidigt upptäcka elevers behov av stödinsatser.

6.5 Stödundervisning införs som en ny stödform

Grundskolenämnden ställer sig positivt till förslaget om stödundervisning och att det ska kunna ges snabbt och vara flexibelt. Det är bra att stödundervisningen ska utgå från identifierade behov och att de identifierade behoven ska ha en tydlig koppling till ämnenas syfte och centrala innehåll. Det är också bra att det finns tydligt beskrivit kring vad som förväntas av läraren i undervisningen¹, innan det är tal om stödundervisning för en elev.

Grundskolenämnden bedömer dock att det kan finnas ett antal risker med förslaget.

- Enligt utredningens förslag bör en elev inte ges stödundervisning längre tid än två månader och i högst tre ämnen åt gången per termin. Detta innebär att en elev som behöver stödundervisning i flera ämnen riskerar att under sin skolvecka, delvis, befinna sig utanför sitt klassammanhang och då gå miste om lektionsinnehåll, samt de olika slags lärprocesser som sker i gruppen beroende på hur skolan väljer att organisera stödundervisningen.
- Utredningens förslag om att stödundervisning inte är frivillig och att eleven är skyldiga att delta upplever grundskolenämnden som problematiskt ur ett

¹ 6.3 Alla elever ska kunna följa undervisningen

elevperspektiv. Vad händer om eleven inte vill lämna klassrummet för stödundervisningen? Grundskolenämnden anser att det är en brist att utredningen inte också omfattar forskning som påvisar flera risker med särskiljande stödåtgärder, vilken stödundervisningen bör definieras som. Elever i särskiljande stödåtgärder uttrycker ofta känslor av stigmatisering, utanförskap, låg motivation att lära och sämre självkänsla, vilket påverkar skolprestationerna negativt. För vissa elever som kommer bedömas vara i behov av stödundervisning kan det här bli konsekvensen, när de behöver lämna sitt sammanhang, även om intentionen är att stödundervisningen ska vara ett stöd och endast vara under en begränsad period.

Grundskolenämnden menar att dagens lagstiftning redan idag möjliggör för en organisation av stödinsatser på det sätt som beskrivs i förslaget och många skolor arbetar redan på ett liknande sätt med intensivundervisning med perioder om 4–6 veckor, som en extra anpassning för eleven likt förslaget om stödundervisning.

När det gäller utredningens förslag om att stödundervisning ska ges som ett komplement till ordinarie undervisning, antingen parallellt med eller utöver den; bedömer grundskolenämnden att det finns en risk att det kommer att innebära att olika elever kommer och går till klassrummet för att få stödundervisning i olika ämnen beroende på hur stort behovet på skolan är samt hur skolan organiserar för det. Utredningen föreslår att stödundervisning ska ges i alla ämnen i de obligatoriska skolformerna. En risk är att denna rotation av elever kommer att påverka studieron i klassrummet.

Det är svårt att få en bild om det kommer att bli många elever som behöver stödundervisning eller om det kommer innebära att fler elever kommer att utredas för särskilt stöd utifrån hur betänkandet beskriver vad som avgör om det är stödundervisning eller stöd på annat sätt. Detta behöver också ses i ljuset av att skolan utöver att organisera för stödundervisning också ska organisera förstärkt undervisning samt för att kunna tillgodose elevers behov av särskilt stöd. Grundskolenämnden bedömer att det kan finnas en risk för att lärare kommer behöva vara en slags koordinator för att hålla reda på elevers olika schema när de ska gå i väg att få stöd utanför klassrummet.

Grundskolenämnden instämmer med utredningens bedömning om att lärarnas dokumentationsbörda bör minska, men ser också risker med utredningens bedömning om att det endast behövs en anteckning både för att kunna planera och för att kunna utvärdera stödundervisningen. Anteckningen behöver inte innehålla en beskrivning över vilket stöd och vilken hjälp som eleven fått av ansvarig lärare inom ramen för ledning och stimulans i undervisningen. Det finns en stor risk för att den lärare som

ska genomföra stödundervisningen inte ger stöd på en nivå som motsvarar elevens behov. Om inte information sker via dokumentation kan det behövas en annan variant av informationsöverlämning som då tar tid från lärarna.

Grundskolenämnden uppfattar det som att stödundervisningen till vissa delar överensstämmer med vad dagens lagutrymme kring extra anpassningar tillåter när de extra anpassningarna har getts som insatser utanför klassrummet. Bland annat i insatsernas omfattning, varaktighet och att en utredning av elevens behov av särskilt stöd inte krävs innan stödundervisning ges. Andra former av dagens extra anpassningar överensstämmer med det som beskrivs om att alla elever ska kunna följa undervisningen, det vill säga inom ledning och stimulans. Grundskolenämnden tolkar det som att det som idag benämns som extra anpassningar kommer att innefattas i begreppet ledning och stimulans så att alla elever ska kunna följa undervisningen. Grundskolenämnden är frågande till hur stora förändringar detta kommer att leda till i undervisningssituationen för läraren. Grundskolenämnden förstår det som att läraren fortsatt kommer att behöva ge elever individuellt stöd i klassrummet eftersom utredningen skriver att stöd ibland kan behöva ges till enskilda elever inom ramen för den ordinarie undervisningen. Utredningen anser att stöd som ges till enskilda elever ingår i begreppet ledning och stimulans. Den enda skillnaden från idag, som grundskolenämnden förstår det, är att det enskilda stödet inte behöver dokumenteras utan det ska räcka att vid behov göra en kortare anteckning.

Utredningen förespråkar att skyndsamhet när det gäller stödundervisning är att den bör sättas igång inom 1–2 veckor, samtidigt som rektor ska ta hänsyn till en del faktorer när rektor ska sätta samman grupper som till exempel elevernas ålder, mognad och elevernas förutsättningar i övrigt. Det finns därför en risk att stödundervisningen enligt utredningens förslag kommer att ta längre tid för att sätta i gång än av vad extra anpassningar är tänkt att göra idag eftersom det sker inom ramen för den ordinarie undervisningen. Det finns en risk att utredningens förslag om att stödundervisning vid behov ska ges i alla ämnen i de obligatoriska skolformerna kommer att ställa ouppnåeliga krav på hur en rektor ska klara av att kunna organisera och resursbesätta stödundervisningen.

Det finns också en risk med utredningens användning av begreppet ”färdighetsämne”, när det inte finns en entydig definition av vad begreppet innebär i skolans kontext och när inte heller utredningen definierar tydligt vad begreppet syftar till. Det kan leda till olika tolkningar av begreppet vilket bedöms vara problematiskt.

Även om betänkandets förslag innebär att lärares dokumentationsbörda minskar när extra anpassningar tas bort, anser grundskolenämnden att det är viktigt att ytterligare

arbetsuppgifter inte läggs till, som i så fall skulle medföra att det finns en risk att lärares arbetsbörda totalt ökar.

Grundskolenämnden instämmer i att Stödundervisningen bör efter införandet följas upp och utvärderas på nationell nivå.

6.6 Utredning av en elevs behov av särskilt stöd och hur särskilt stöd ska ges

Grundskolenämnden anser att förslaget om ändringarna i skollagen om när en anmälan till rektor om att utreda det särskilda stödet ska göras, innebär en mycket tydligare framskriven koppling till elevens kunskapsnivå i aktuellt ämne. Grundskolenämnden anser att det är svårt att förutse vad konsekvenserna på sikt blir när exempel på situationer där behovet av en utredning av särskilt stöd kan uppmärksammas och som räknas upp i nuvarande 3 kap. 7 § skollagen ska strykas.

Grundskoleförvaltningen har redan i nu ett lokalt beslut om att anmälan om utredning av en elevs behov av särskilt stöd till rektor ska ske skriftligt genom en förvaltningsgemensam digital blankett. Uppfattningen är att rektorer/skolor ser positivt på detta och grundskolenämnden instämmer i att anmälan till rektor bör ske skriftligt.

Grundskolenämnden ställer sig positivt till att utredningen föreslår att specialpedagog och speciallärare alltid ska samrådas vid utredning av en elevs behov av särskilt stöd. I utredningen framgår det att det finns en medvetenhet om att det för vissa skolor och huvudmän kan innebära en utmaning att inkludera en speciallärare eller specialpedagog vid samtliga utredningar av behov av särskilt stöd. Grundskoleförvaltningens erfarenheter är dock det motsatta, speciallärare och specialpedagoger är i stort sett alltid den som samordnar och till stora delar utför stora delar av både kartläggning och pedagogisk bedömning, trots att det kan handla om komplexa ärenden som kräver ett tvärprofessionellt samarbete. Grundskolenämnden instämmer i de konsekvenser om en ökad arbetsbelastning för specialpedagoger och speciallärare som utredning beskriver. De lokala erfarenheterna är att specialpedagoger och speciallärare redan har svårt att få tiden att räcka till eftersom de redan idag används i undervisningen och vid till exempel nationella prov och så vidare.

Grundskolenämnden bedömer att förslagen kan innebära en risk i att specialpedagoger och speciallärare inte kommer att hinna med arbetsuppgifter som handlar om att tillgängliggöra undervisning och lärmiljöer för elever med olika funktionsnedsättningar, vara en del i skolans systematiska kvalitetsarbete och annat främjande och förebyggande arbete där ett specialpedagogiskt fokus behövs.

6.7 Elevens stödbehov ska styra om en elev ska ges som undervisning enskilt eller i särskild undervisningsgrupp.

Grundskolenämnden ställer sig positiv till detta.

6.8 Anpassad studiegång får bara ges i sista hand.

Grundskolenämnden ser ingen egentlig skillnad med detta förslag i förhållande till nuvarande lagstiftning, det vill säga att anpassad studiegång idag endast får ges när annat särskilt stöd inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov.

Grundskolenämnden anser dock att de föreslagna nya lydelserna innebär ett förtydligande och att det är lättare att förstå vad som avses. Grundskolenämnden anser också att det är mycket bra att det skrivs in att elev och vårdnadshavare ska ges information så att de förstår vad ett beslut om anpassad studiegång kan få för konsekvenser. Grundskolenämnden instämmer också i att anpassad studiegång bör följas upp på nationell nivå.

Avslutningsvis anser grundskolenämnden att det finns en risk av att särskiljande stödåtgärder som till exempel placering i särskild undervisningsgrupp, ofta blir mer långvariga än nödvändigt.

Grundskolenämnden ser också att det är en utmaning för huvudmannen och rektor att möjliggöra så att skolor kan organisera för den stödundervisning som utredningen föreslår, speciellt i kombination med att förstärkt undervisning införs.

Grundskolenämnden instämmer i utredningens förslag att en eventuell reglering av klass- och gruppindelning inom skolväsendet bör utredas vidare.

Ikraftträdande

Grundskolenämnden bedömer att de många förslagen som är riktade till grundskolorna idag, kommer att ha stor påverkan på skolornas verksamheter och medföra betydande pedagogiska och organisatoriska konsekvenser. Grundskolenämnden anser att hänsyn måste tas till detta gällande bland annat tilldelning av resurser i enlighet med proportionalitetsprincipen.

Ordförande

[Förnamn Efternamn]

[Fyll i titel]

[Förnamn Efternamn]

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden.]